

MAELUMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Eesti maaelu arengukava 2014–2020 tegevuse liigi 10.1.7 „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus“ rakendusanalüüs 2015. aasta kohta

*Kaidi Jakobson
põllumajanduskeskkonna büroo / peaspetsialist
2016*

Sisukord

1	Sissejuhatus	3
2	Mõisted ja metoodika	3
2.1	Mõisted	3
2.2	Metoodika	3
3	Toetuse taotlemine, määramine ja maksmine	4
3.1	Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse jagunemine maakonniti	4
3.2	Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse taotlejate ettevõtluvorm ja suurusgrupid	4
4	Toetatud tegevused	5
5	Meetme sihttasemete saavutamine ning indikaatorid	6
6	Kokkuvõte	7

1 Sissejuhatus

Käesolev rakendusanalüüs on koostatud Eesti maaelu arengukava 2014-2020 tegevuse liigi 10.1.7 „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus“ esimese taotlusvooru tulemuste analüüsimiseks.

Meedet rakendatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 67 lõike 2 alusel. Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse taotlemise täpsed tingimused ja kord on sätestatud maaeluministri 22. aprilli 2015. a määrusega nr 38 „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus“¹.

Tegevuse liigi 10.1.7 „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus“ **üldeesmärk** on parandada poollooduslike koosluste ja nendega seotud liikide seisundit.

Täpsemad eesmärgid on:

- suurendada hooldatavate alade pindala;
- parandada poollooduslike koosluste hooldamise kvaliteeti, sealjuures suurendada põllumajandusloomade abil hooldatavate poollooduslike koosluste osa;
- säilitada ja suurendada elurikkust ja maastikulist mitmekesisust.

2 Mõisted ja metoodika

2.1 Mõisted

EAFRD – Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond

MAK – Maaelu arengukava

PKT – põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede

PLK – poollooduslik kooslus

PMK – Põllumajandusuuringute Keskus

PRIA – Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet

ÜPT – ühtne pindalatoetus

2.2 Metoodika

Käesoleva analüüsi koostamisel on kasutatud PMK 2016. a aruannet „Eesti Maaelu arengukava 2014–2020 4. ja 5. prioriteedi meetmete ja 3. prioriteedi loomade heaolu meetme püsihindamisaruanne 2015. aasta kohta“ ja PRIA aruannet „Maaelu arengukava 2014-2020 2015. aasta PRIA seirearuanne“.

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/126042016007>

3 Toetuse taotlemine, määramine ja maksmine

Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse taotlusvoor toimus ajavahemikul 7.–25. mai 2015. Hilinenud taotluste vastuvõtmise aeg oli 26. maist 19. juunini 2015.

Taotlejaid oli kokku 704 ning taotletud alade pindala 22 617 ha. Toetust saanute arv oli mõnevõrra väiksem - 700 ja poollooduslike koosluste pindala, kuhu toetus välja maksti, oli lõpuks 22 499 ha.

Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse esimese taotlusvooru taotlemisest, määramisest ja maksimisest annab ülevaate tabel 1.

Tabel 1. Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus - taotlemine, määramine, maksmine

Taotlejate arv	Taotletud pindala (ha)	Taotletud summa (€)	Heaks-kiidetud taotluste arv	Määratud ühikud (ha)	Määratud summa (€)	Makstud (€)
704	22 616,94	3 426 268,75	700	22 499	3 412 406	3 370 130,17

3.1 Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse jagunemine maakonniti

Poollooduslike kooslusi on kõige enam Lääne-Eestis, sinna koondub suurem osa toetuse taotlejatest ja hooldatavatest pindaladest. Nelja Eesti maakonda - Hiiu, Lääne, Pärnu, Saare - jääb ligi 70% taotlejatest ja 76% hooldatavatest pindadest. Täpsema ülevaate annab tabel 2.

Tabel 2. Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse taotlejate, hooldatavate pindade ja makstud toetussumma jaotumine maakonniti

Maakond	Heakskiidetud taotluste arv	Hooldatav pindala (ha)	Määratud summa (€)
Harjumaa	28	1 145,91	189 428,95
Hiiumaa	77	1 927,00	310 140,09
Ida-Virumaa	6	132,74	13 535,62
Jõgevamaa	3	69,29	8 298,65
Järvamaa	11	83,64	10 975,57
Läänemaa	125	7 511,51	1 019 702,85
Lääne-Virumaa	17	379,39	105 983,25
Põlvamaa	5	33,41	2 804,73
Pärnumaa	97	2 432,01	384 265,61
Raplamaa	37	541,26	73 985,73
Saaremaa	190	5 235,42	893 195,24
Tartumaa	7	898,07	79 153,63
Valgamaa	31	1 040,21	153 751,71
Viljandimaa	17	564,91	64 872,42
Võrumaa	49	503,98	60 036,12
Kokku	700	22 498,75	3 370 130,17

3.2 Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse taotlejate ettevõtlusvorm ja suurusgrupid

Poollooduslike koosluste hooldajate taotlejate ring on mitmekülgne – on nii üksikisikuid kui ka suuremaid põllumajandusettevõtjaid. Kõige suurema osa moodustavad füüsilisest isikust ettevõtjaid (38,6%) ja füüsilisi isikuid (33,7%), neile järgnesid osahinguid (20,6%) ja mittetulundusühingud (6,1%). Teised ettevõtlusvormid moodustasid kokku 1%.

Suurusgrupiti oli poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse saajate seas kõige rohkem selliseid taotlejaid, kelle kasutuses oli 10–99,9 ha deklareeritud põllumajandusmaad - 42,3%. 18,4% toetusesaajatest kasutasid 3-9,9 ha põllumajandusmaad, 15,3% toetusesaajatest kasutasid 100–499,9 ha põllumajandusmaad ning suhteliselt suur osakaal on väikeste põllumajandusmaa kasutajate hulk – 19,2% taotlejatest on kuni 2,9 ha põllumajandusmaad, sealjuures alla 1 ha põllumajandusmaad on 12,1% taotlejatest ja 1-2,9 ha põllumajandusmaad on 7,1% taotlejatest. Üle 500 ha põllumajandusmaid kasutab 4,6% taotlejatest. Täpsema ülevaate annab tabel 3.

Tabel 3. Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse taotlejate jaotus kasutatava põllumajandusmaa suuruse järgi

Taotlejate arv	Pindala, ha (deklareeritud põllumajandusmaa)
85	< 1
50	1-2,9
129	3,0-9,9
296	10-99,9
108	100-499,9
25	500-999,9
7	1000-4999,9
0	≥ 5000

4 Toetatud tegevused

Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus masktakse, kui poollooduslikku kooslust hooldatakse nõuetekohaselt. Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse nõuded sõltuvad hooldamise võttest – kas hooldatakse poollooduslikku kooslust karjatamise või niitmise teel – ning koosluse tüübist. Lisaks on võimalik eelnevalt ekspertide poolt määratud rannaaladele, kus on vajalik keskmisest kõrgem hoolduskvaliteet, valida täiendava nõude täitmine – vastav võimalus rakendub aga alles alates aastast 2016.

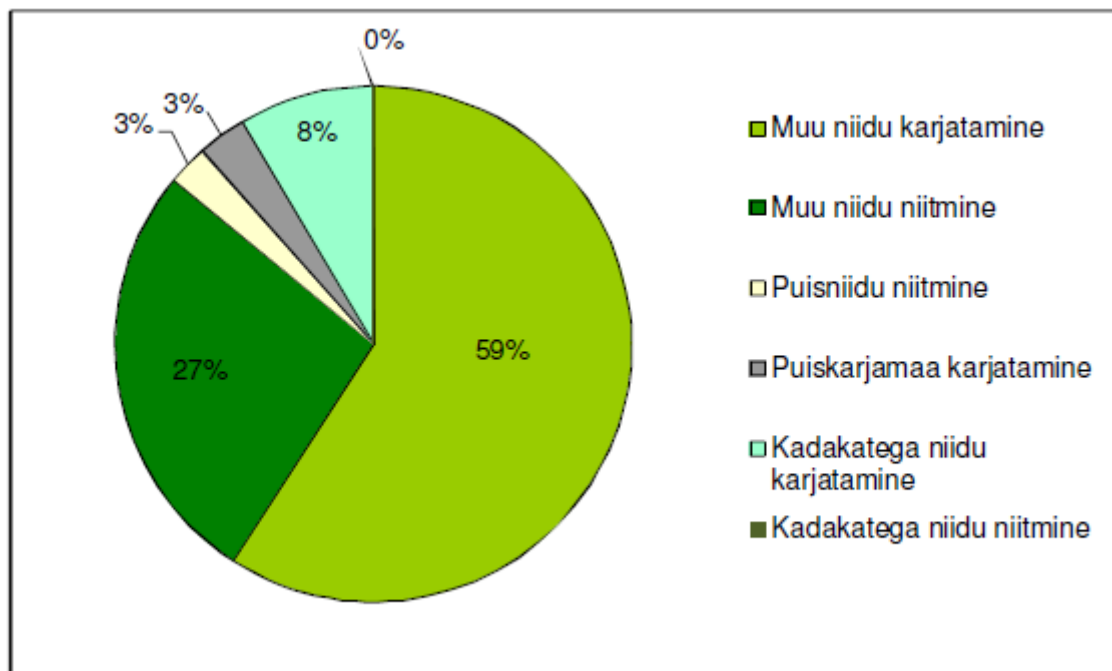
Poolloodusliku koosluse hooldamise toetust makstakse kokkuvõttes nelja tüüpi koosluste kohta - puisniit, puiskarjamaa, kadakatega niit ja muu niit. Lisaks on toetuse ühikumäärad diferentseeritud tulenevalt majandamise võttest.

Poolloodusliku koosluse hooldamise ühikumäärad hektari kohta on järgmised:

- puisniidu niitmine 450 eurot;
- puiskarjamaa karjatamine 250 eurot;
- kadakatega niitude karjatamine 250 eurot;
- kadakatega niitude niitmine 185 eurot;
- muu niidu karjatamine 150 eurot;
- muu niidu niitmine 85 eurot;

Kõigist taotletud poollooduslikest kooslustest (22 617 ha) on 86% muu niit (19 439 ha), 8,5% on kadakatega niit (1917 ha), 3% puiskarjamaa (697 ha) ja 2,5% moodustab puisniit (565 ha). Võttes arvesse lisaks poolloodusliku koosluse tüübile ka hooldamisviisi, on kõige suurem osa kõigist poollooduslikest kooslustest taotletud muu niidu karjatamiseks (59%), millele järgneb muu niidu niitmine (27%). Kokku hooldati poollooduslikke kooslusi 71% karjatamise ja 29% niitmise teel.

Joonis 1. Poollooduslike koosluste pindalad tulenevalt poolloodusliku koosluse tüübist ja hooldusviisist

Puisniidu ja muu niidu ühikumääruga poollooduslikele kooslustele on võimalik täiendavalt taotleda ühtset pindalatoetust selles ulatuses, mis vastab ühtse pindalatoetuse tingimustele. Täpselt ei ole võimalik välja selgitada, milliseid pindalatoetusi PRIA põllumassiivide taotleli, kuna ei ole teada, kus on ÜPT toetusega põld PRIA põllumassiivi kaardil, kuid üldise hinnangu saab ruumiandmete võrdluses. Selle alusel on PRIA põllumassiivi ja poollooduslike koosluste kattuvusega püsirohumaid 15 965 ha.

5 Meetme sihttasemete saavutamine ning indikaatorid

Programmiperioodil 2014–2020 on poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse kogueelarve 40 200 000 eurot, millest EAFRD osa moodustab 75%. Seega antud tegevuse liigi 10.1.7 puhul on EAFRD eelarve 30 150 000 eurot ja Eesti riigi eelarve 10 050 000 eurot.

MAK 2014-2020 perioodi lõpuks planeeritud poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse sihttasemeteks on 40 000 ha toetusalust pinda ja eeldatav toetuse taotlejate arv 1500. Esimeses taotlusvoorus määrati ja maksti poolloodusliku koosluse hooldamise toetus 22 499 hektarile ehk toetatava pinna sihttasemest on täidetud 56%. Toetust saanud taotlejate arv on 700 ehk sihttasemest on täidetud 47%. Meetme kogueelarvest (4 200 000 eurot) on pärast esimest taotlusvooru välja makstud 8 277 413 eurot ehk 20,6% (välja makstud summa sisaldab lisaks MAK 2014-2020 esimese taotlusvooru kohustustele ka poollooduslike koosluste hooldamise kohustusi perioodist MAK 2007-2013 kogusummas 4 912 265 eurot).

Meede 10.1.7 panustab järgmistesse maaelu arengut käsitlevatesse Euroopa Liidu sihtvaldkondadesse (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 1305/2013 artikkel 5): 4A (elurikkuse ennistamine, säilitamine ja parandamine), 4B (veemajanduse, sh väetiste ja

pestitsiidide kasutamise parandamine), 4C (mullaerosiooni tõkestamine ja mulla majandamise parandamine), 5D (kasvuhoonegaaside ja ammoniaagiheite vähendamine) ning 5E (CO₂ säilitamise ja sidumise edendamine).

Tulenevalt sellest, millise sihtvaldkonna alt on meede programmeeritud, on ette nähtud Euroopa Komisjoni poolt kohustuslikud indikaatorid liikmesriikidele, mille kohta tuleb seire käigus andmeid koguda ja Euroopa Komisjonile esitada. Meetmel 10.1.7 on kolm kohustuslikult kogutavat väljundindikaatorit: toetust saanud alade kogupindala, toetusesaajate arv ja avaliku sektori kulud.

6 Kokkuvõte

- Eesti maaelu arengukava 2014-2020 tegevuse liigi 10.1.7 „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus“ raames on toimunud üks taotlusvoor, taotlusi võeti vastu 7.-15. maini 2015, hilinenud taotlusi kuni 19. juunini 2015.
- Toetust taotles kokku 704 taotlejat, kuid toetust maksti 700 taotlejale.
- Poolloodusliku koosluse hooldamise toetust taotleti kokku 22 617 ha kohta kogusummas 3 426 269 eurot, toetus määrati 22 499 ha kohta kogusummas 3 370 130 eurot.
- Kõige enam on poollooduslike kooslusi neljas Lääne-Eesti maakonnas - 76% toetatavatest pindadest.
- Kõige enam on muu niidu tüübi hooldajaid - 86% (19 439 ha). Kadakatega niite on 8,5% (1917 ha), puiskarjamaid 3% (697 ha) ja puisniite 2,5% (565 ha). Kokku hooldati poollooduslikke kooslusi 71% karjatamise ja 29% niitmise teel.
- Ettevõtluvormiti oli toetusesaajate hulgas kõige rohkem füüsilisest isikust ettevõtjaid (38,6%) ja füüsilisi isikuid (33,7%).
- Suurim osa (42,3%) toetusesaajatest kasutas 10–99,9 ha põllumajandusmaad.
- Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse kavandatud sihttasemetest oli pärast esimest taotlusvoorut täidetud toetatava pinna osas 56% ja taotlejate osas 47%. Meetme koguelarvest on välja makstud 20,6%.